

Eesti
Ewangeeliumi Lutheruse Kiriku
(EELK)

põhikiri.

Ilm 1.9.

6 1238740X

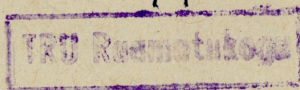
ARH

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

ARHIIVKOGU

J. H. Gressel'i trükk, Tallinnas.

PT

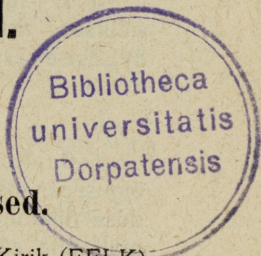
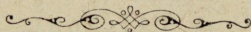
316 - 38

65339962

ARM PT-4204

Eesti Ewangeeliumi - Lutheruse Kiriku (EELK)

põhikiri.

I. Üleüldised määrused.

§ 1. Eesti Ewangeeliumi-Lutheruse Kirik (EELK), olles osa üleüldisest Ewangeliumi-Lutheruse kirikust, on waba rahwakirik ja seisab koos kõigist Ew.-Lutheruse kogudustest Eesti riigis ja neist, kes väljaspool Eestimaad on, aga temaga ühinewad.

§ 2. EELK on iseseisew, iseennast walitsew, juriidilise isikuõigustega asutus.

§ 3. EELK-u õpetuse aluseks on Wana ja Uue Testamendi kaanoni raamatud ja neid seletawad Ew.-Lutheruse kiriku usutunnistuse kirjad, protestantismuse waimule wastawas mõttes.

II. Korraldus.

§ 4. EELK-u aluseks on kogudus. Kogudused ühinewad praoskondadeks ja kõik praoskonnad kokku sünnitawad piiskopkonna.

A. Kogudus.

§ 5. Koguduse liikmeteks loetakse kõik need isikud ühes oma lastega, kes senisest kogudusest ametlikult ei ole lahkunud ja kes sinna uuesti sisseastuavad.

§ 6. Kogudused on senised ja uuesti asutatawad.

§ 7. Iga üksiku Ew.-Lutheri usu koguduse omawalitsuse asutused on: a) Täiskogu; b) Nõukogu ja d) Eestseisus.

a) Täiskogu.

§ 8. Koguduse liikmete täiskogust wõtawad hääleõigusega osa kõik mõlemast soost leeritatud koguduse liikmed, kes 20 aastat wanaks saanud, vähemalt ühe aasta koguduse hingekirjas on olnud, ja kes kohalise omawalitsuse asutuste walimisõigusest seaduse järele ilma ei ole jäetud.

§ 9. Täiskogu kutsutakse vähemalt ükskord aastas kokku nõukogu otsuse järele ehk vähemalt 100 hääleõiguslise liikme soovil. Kokkukutsumise üle teatab õpetaja kirikus kolmel koosolekueelsel pühapäewal enne koosolekut; ka pandakse teadaandmine kiriku juures üles. Kuulutustes peab koosoleku aeg, koht ja päewakord ja § 8 sisu selgeste äratähendatama. Koosoleku awab nõukogu esimees, mille järele koosoleku juhataja ja protokolli kirjutaja walitakse.

Märkus: Korraldust koguduse esimese täiskogu kokkukutsumiseks, tema koosoleku aega, kohta ja päewakorda ära määrates, teeb senine nõukogu, konwent või kollegium; kus aga need asutused ei tööta, seal teeb seda korraldust kirikuwööründrite kogu ühes õpetajaga. Kus ka õpetajat ei ole, peab praost ehk tema poolt nimetatud asetäitja-õpetaja ühes kirikuwööründrite koguga eelpool tähendatud korras kokkukutsumist korraldama.

§ 10. Koguduse täiskogu on otsuswõimuline, kui koosolekule ilmunud on $\frac{1}{10}$ üleüldisest hingede arwust neis kogudustes, kus rohkem ei ole kui 2000 hinge. Kogudustes kus üle 2000 hinge, arwatakse põhiarwule (200) iga järgmise täie tuhande pealt kuni kümne tuhandeni 40 ja iga täie tuhande pealt üle kümne tuhande 20 juurde. Otsusi tehtakse lihtsa hääleenamusega. Walimisi toimetatakse kinnisel (salajal) hääletamisel. Koosoleku protokoll kirjutatakse koosoleku juhataja, kirjatoimetaja ja wähemalt 3 liikme poolt alla, keda koosolek selleks wolitab.

Märkus: Kui kokkukutsutud täiskogu wähese arwu liikmete ilmunise pärast pidamata jääb, siis on ilmunud liikmete arwu peale waatamata otsuswõimuline järgmine koosolek, kui wiimasest on teada antud.

§ 11. Täiskogu alla käib: õpetaja ja köstri walimine, nõukogu ja rewisjoni komisjoni liikmete ja nende kandidatide ja teiste tarwilikkude esitajate ja ja saadikute walimine, aruande ja eelarwe kinnitamine, liikumata waranduse omandamine, wõõrandamine ja pantimine kiriku seaduses ettenähtud lubaga, koguduse liikmete maksude äramääramine, kiriku orjuste ümberhindamine rahamaksudeks ja nõukogu ettepanekul muud tähtsamad koguduse elusse, kirikusse ja tema asutustesse puutuwad küsimused.

Määrkus: 1. Õpetaja ja köstri walimine, niisama ka liikumata waranduse omandamine, wõõrandamine ja pantimine, ja nõukogu liikmete tagandamine (§ 10) otsustakse $\frac{2}{3}$ ilmunud häälte enamusega.

Märkus: 2. Täiskogu otsuste ja walimiste peale wõib kahe nädala jooksul konsistoriumi kaebata.

b) Nõukogu.

§ 12. Nõukogu seisab 10—30 liikmest koos, keda täiskogul walitakse; peale nende walitakse

10—20 kandidati. Enne walimist määratakse kindel nõukogu liikmete kui ka kandidatide arv täiskogu poolt ära. Peale selle on õpetajad ja kõstrid nõukogu liikmed.

Märkus: Suurtes linnakogudustes võib kuni 60 nõukogu liiget ja 30 kandidati walida.

§ 13. Nõukogu liikmete kandidadid seab nõukogu ise kuu aega enne walimisi üles, ja nimelt kaks korda suuremal arwul, kui liikmeid walida tuleb. Esimesel korral teeb seda asutus, kes täiskogu kokku kutsub. Koguduse hääleõiguslistel liikmetel on õigus ka omalt poolt kandidate üles seada, kes § 14. nimetatud nõudmistele wastawad. Sellekohane kirjalik ettepanek eestseisusele, esimene kord aga kokkukutsuwale asutusele, sünnib vähemalt 10 allkirjaga ja mitte hiljemalt kui üks nädal enne walimise päewa.

§ 14. Passiwne walimiseõigus on igal koguduseliikmel, kes § 2. nimetatud nõuetele wastab ja vähemalt 25 aastat wana on.

§ 15. Walitute nimed antakse kogudusele järgmisel pühapäewal teada. Kui mõni liige ametit wastu ei wõta ehk ametist lahkub, siis astub kandidatide seast tema asemele see, kes walimistel kõige enam hääli sai. Uue liikme ametiaeg kestab selle ajani, milleni endine liige oli walitud.

§ 16. Nõukogu liige, kes oma ametipidamises korratu ja kirikutegewusele kahjulik peaks olema, tagandatakse nõukogu ettepanekul täiskogu otsuse põhjal ametist. Tema asemele astub kandidat, kes walimistel kõige enam hääli saanud.

§ 17. Nõukogu liikmete ametiaeg kestab 3 aastat. Iga aasta lahkub $\frac{1}{3}$ liikmeid ametist ja wõetakse tarwilised walimised ette.

Esimesel ja teisel korral sünnib ametist lahkumine liisu läbi, edaspidi ameti kestwuse järele.

Lahkunud liikmeid wõib uuesti walida.

§ 18. Nõukogu ülesandeks on üleüldse koguduse majapidamine ja asjaajamine, nagu : eelarwete ja aruannete läbiwaatamine ; kirikuwaranduste, asutuste ja hoonete üle walitsemine ja tarwitamise korra äramääramine ja walwe ; koguduse waeste ja haigete eest hoolekandmise korraldamine ; walwus korrapidamise üle kirikus ja kiriklistes asutustes, iseäranis ka selle üle, et kiriku hooneid mitte otstarbeteks ei tarwitata, mis nende ülesannetega kokku ei käi ; ettepanekute tegemine õpetaja ja kõstri walimise kohta ; kiriku ametnikkude ülewaltpidamise eest hoolitsemine ; eestseisuse poolt kokkuseatud koguduse hääleõigusliste liikmete nimekirja kinnitamine ja walwe, et täiskogust osa ei wõta need, kellel selleks õigust ei ole ; täiskogu kokkukutsumine ja päewakorra äramääramine jne. Peale nende wälimiste ülesannete on nõukogu ülemaks kohuseks koguduse usulise ja kõlblise ülesehitamise juures õpetajale toeks olla ja koguduse tegewust edendada.

Märkus: Eriliste ülesannete jaoks wõib nõukogu komisjonisid asutada, kelle tegewuse eest ta wastutaw on. Komisjonide liikmeteks wõib ka koguduse liht liikmeid kutsuda.

§ 19. Nõukogu kutsutakse kokku nõukogu eestseisuse poolt tarwiduse järele, aga mitte vähemalt kui 4 korda aastas. Otsusi tehtakse lihtsa hääle enamusega ; kui hääled pooleks lähewad, annab otsuse esimehe hääle, walimisel liisk. Walimised nõukogus toimetatakse kinnise hääletamisega. Koosolek on otsusjõuline, kui vähemalt pool liikmete arwust on ilmunud. Nõukogu otsuste peale wõib 2 nädala jooksul konsistoriumi ees kaebtust tõsta.

TARTU ÜLIKOOLI

RAAMATUKOGU

d) Eestseisus.

§ 20. Eestseisus seisab koos esimehest, tema abist, kirjatoimetajast ja laekahoidjast, keda nõukogu oma liikmete hulgast walib. Peale selle wõib kui tarwis, weel 2 liiget walida, kelle ametid nõukogu ise ära määrab. Õpetaja on eestseisuse liige. Mitme pihtiringkonnaga kogudustes on eestseisuse liikmeks kordamööda iga aasta üks õpetajatest. Eestseisus on otsuswõimuline, kui 3 liiget koos on, nende hulgas esimees ehk tema abi. Eestseisuse esimees on ühtlasi ka nõukogu esimees.

§ 21. Eestseisus on koguduse wäline esitaja. Tema on nõukogu täidesaatew organ ja koguduse asjaajaja walitsuse asutustes ja kohtutes. Eestseisuse hooleks on nõukogu otsustamise alla käiwate asjade ettewalmistamine, tarwiliste raamatute pidamine, kirikuteenrite ametisse nimetamine ja muud, mida nõukogu temale ülesandeks teeb.

B. Praoskond.

§ 22. EELK-u kogudused ühinewad praoskondadeks, mille piirkonnaks jääwad senised praoskonnad. Tallinna linna kogudused sünnitawad iseseiswa praoskonna.

Märkus: Uute praoskondade asutamist korraldab kirikupäew.

§ 23. Praoskonna ülemaks esitajaks on praoskonna sinod.

§ 24. Praoskonna sinodi liikmeteks on kõikide praoskonna koguduste õpetajad ja köstrid ja iga koguduse poolt walitud kaks saadikut. Abikiriku kogudused saadawad oma köstri ja ühe saa diku.

Märkus 1: Jaguneb kogudus mitmesse pihtkonda, siis saadab iga pihtkond õpetaja ja 2 saadikut.

Märkus 2: Õpetajad, kellel oma kogudust ehk pihtkonda ei ole ja õpetajaameti kandidaadid wõiwad nõuandwa häälega sinodist osa wõtta.

Märkus 3: Piiskopil ja konsistoriumi liikmetel on õigus praoskonna sinodi istumistest osawõtta ja seal ettepanekuid teha.

Märkus 4: Külalised wõiwad sinodist praosti nõusolemisel sõnaõigusega osawõtta.

§ 25. Praoskonna sinodi liikmed walitakse niisama nagu wolikogu liikmed kolmeks aastaks. Kui liige ametist lahkub, astub see tema asemele, kes walimisel tema järele kõige rohkem hääli oli saanud. Asemiku ametiaeg kestab ametist lahkunud liikme wolituste aja lõpuni.

§ 26. Praoskonna sinodi koosolekut juhatab praost ja temale koguduse saadikute hulgast walitud abi.

§ 27. Praoskonna sinod astub aastas vähemalt üks kord kokku. Istumiste awalikuse küsimuse otsustab ta igakord ise.

§ 28. Sinodi kutsub kokku, awab ja lõpetab praost. Tema hoolitseb eeltööde eest, mida ta tarwid mõõda sinodi liikmete wahel ära jaotada wõib, ja walwab otsuste täidesaatmise üle.

§ 29. Sinodi koosolekud on otsuse-wõimulised, kui vähemalt pool osa sinodi liikmetest koos on.

Otsused tehtakse sinodidel lihtsa häälteenamusega. Kui hääled pooleks lähewad, annab otsuse juhataja hääle, walimistel liisk.

Koosolekute üle kirjutatakse protokoll, millele sinodi juhataja, protokolli kirjutaja ja sinodist osawõtjad, keda sinod selleks wolitab, alla kirjutawad. Protokolli ärakirja saadab juhataja konsistoriumi. Protokollid ja teised praoskonna sinodi aktid hoitakse alal

praoskonna arhiivis. Nende korrasseismise ja alalhoidmise eest wastutab praost.

§ 30. Praoskonna sinodi tegewuse piirkondakäib:

1. Praosti ja praosti abi walimine, kellest esimene üks praoskonna õpetajatest olema peab.

2. Kirikupäewa poolt tulewate ettepanekute täitmine.

3. Praosti aruannete wastuwõtmine.

4. Kõikide sinodi piirkonda käiwate ettepanekute läbiharutamine ja otsustamine, mis sinodi ehk koguduste liikmete poolt tulewad, ja seisukoha wõtmine üksikutes kogudustes ilmsiks tulnud korratuste ja wäärnähtuste asjus.

5. Hoolitsemine asutuste eest, mis kogudused kristliku armastusetöö alal elule on kutsunud ja mis koguduste ühise hoolekandmise all seisawad.

6. Maksude määramine ja pealepanemine, mis praoskonna kohta käiwad.

D. Piiskopkond.

§ 31. Kõik praoskonnad kokku sünnitawad piiskopkonna.

Piiskopkonna ülemaks esitajaks on kirikupäew.

§ 32. Kirikupäewa liikmeteks on kõikide praoskondade sinodide liikmed. Ka kõigil konsistooriumi liikmetel, usuteaduskonna professoritel ja dotsentidel ja kõigil kirikuteenistuses seiswatel akadeemilik-theoloogilise haridusega isikutel on kirikupäewal healeõigus.

§ 33. Kirikupäewa juhatab piiskop ja kirikupäewa poolt walitud abid.

§ 34. Kirikupäew tuleb järjekindlalt ükskord aastas kokku ja määrab järgmise koosoleku koha ära.

Märkus: Piiskopil on õigus erakorralist kirikupäewa kokku kutsuda.

§ 35. Kirikupäew awatakse jumalateenistusega kirikus.

§ 36. Kirikupäew on otsusewõimuline, kui vähemalt poolosa liikmeid koos on. Otsused tehtakse lihtsa häälteenamusega. Kui hääled pooleks lähevad, annab otsuse juhataja hää, walimisel liisk.— Istumise awalikkuse küsimuse otsustab koosolek.

§ 37. Kirikupäewa tegewuse piirkonda käib:

1. EELK-u seaduste andmine. Seaduse eelnõud saawad seaduseks, kui nad kahel lugemisel läbi on harutatud ja wastu wõetud.

2. Makswate seaduste muutmine.

3. Ettepanekute läbiwaatamine, mis praoskonna sinodilt tulewad, ja üksikutes kogudustes ilmsiks tulnud korratuste ja wäärnähtuste kõrwaldamine.

4. Jumalateenistuse korra kohtakäiwate määruste üle otsustamine (waata § 49)

5. Laulu- ja usuõpetuse raamatute tarwitusele wõtmine.

6. Kirikupühade pidamise ja ärajätmise üle otsustamine.

7. Walwamine kirikuwaranduste walitsemise üle ja maksude pealepanemine, mis terwe piiskopkonna kohta käiwad.

8. Hoolitsemiseselle eest, et kirik Ewang. Lutheruse usu põhjal seisaks ja lahkpüüete wastu kaitstud oleks.

§ 38. Kirikupäew walib praostide ehk õpetajate hulgast hariliku healteenamusega piiskopi, selleks kandidatisid ise ülesseades.

E. Konsistoorium.

§ 39. Kirikupäewa täidesaatwaks orgaaniks on konsistoorium. Konsistooriumi asupaigaks on riigipealinn.

§ 40. Konsistoorium seisab koos piiskopist, kes konsistooriumi esimees, abiesimehest, kes mittewaimulik ja neljast assessorist, kellest kaks waimulikku ja kaks mittewaimulikku on.

§ 41. Konsistooriumi liikmed — peale piiskopi — walitakse kirikupäewa poolt hariliku korra järele kolme aasta peale.

§ 42. Konsistooriumi tegewuse piirkonda käib:

1. Kirikuseaduste täitmise üle walwamine.
2. Kirikuwaranduse walitsemise kontrolleerimine.
3. Kogudustes ilmsiks tulewate korratuste ja wäärnähutuste kõrwaldamine, iseäranis kaebtuste wastuwõtmine kõikide waimuliku ameti kandjate peale ja neile kohtulikul teel süütegude eest karistuse mõistmine kuni ametist tagandamiseni, mille juures kaebtusealustele wabadus jääb asja kirikupäewa ette kanda, kelle otsus lõpulik on.
4. Õpetajaameti kandidaatide eksamineerimine pärast akadeemilise usuteaduskonna lõpetamist.
5. Köstrite ja organistide kutsehariduse alamäära ülesseadmine ja nende eksamineerimine.
6. Praostide, praosti abide, õpetajate, adjunktide, diakonide, köstrite ja organistide ametisse kinnitamine.
7. Korralduse tegemine usuõpetuse andmises ja rewideerimises.
8. Uute koguduste asutamise korraldus.
9. Läbikäimine riigiwalisusega ja tema asutustega.

10. Wahekorra loomine ja alalhoidmine teiste kirikutega.

§ 43. Konsistoorium on kirikupäewa ees wastutaw.

III. Kiriku ameti kandjad.

§ 44. Piiskop, õpetajad ja köstrid walitakse määrata aja peale; praostid ja nende abid kuue aasta peale.

§ 45. Praostid ja nende abid, õpetajad, köstrid ja organistid kinnitatakse ametisse konsistooriumi poolt.

§ 46. Piiskopi kohuseks on õpetajate ja köstrite ametipidamise ja kõlblise elu üle walwata, neile hingekarjuliselt toeks olla ja koguduste katsumisi toime panna.

Seesama kohus on ka praostil oma praoskonnas.

§ 47. Praost kutsub oma praoskonnas õpetajad vähemalt ükskord aastas õpetajate-konferentsiks kokku, et läbiharutada küsimusi, mis puutuwad usu-teadusesse, hingekarjase tegewusesse, wälise ja sise-mise missjoni töösse j. n. e. Nende konferentside ülesanne on õpetajate teadusliseks edasiharimiseks ja ametipidamise elustamiseks kaasa aidata.

Märkus: Niisama on köstritel, organistidel ja nooresoo kaswatajatel, kes kiriku teenistuses seisawad, õigus konferentsisid ärapidada nende ametisse puutuwate küsimuste läbiharutamiseks, sellest praostile teatades ja aruandes.

§ 48. Wähemalt ükskord aastas peetakse usu-teadlaste konferents ära, millest koguduste õpetajad ja teised akadeemilik-usuteadlise haridusega isikud osa wõtawad. Konferentsi juhataja walitakse hari-

liku häälteenamusega kolme aasta peale. Ta on konferentsi kokkukutsuja.

Märkus: Niisama on köstritel, organistidel ja nooresoo kaswatajatel, kes kiriku teenistuses seisawad, õigus üleriiklisi konferentsisi ärapidada, sellest piiskoopile teatades ja aruandes.

§ 49. Usuteadlaste konferentsi eesõigus on õpetuse ja liturgia asjus kiriku päewale ettepanekuid teha, kui kolm neljandiku konferentsist osawõtjatest seda tarwilikuks peab. Konferents on otsusewõimuline, kui vähemalt pool neist kokku on tulnud, kellel õigus temast osawõtta on. Alles selle konferentsi poolt heaks kiidetud ettepanekuid võib kirikupäew õpetusesse ja liturgiasse puutuwates küsimustes otsustamise alla wõtta.

§ 50. Õpetajad, köstrid, nooresoo kaswatajad ja teised õpetuse ja kuulutamise ameti pidajad, kes kiriku teenistuses seisawad, on kohustatud omas ametis kiriku juhtmõtetest kinni pidama ja annawad tõutuse, et nad kiriku tunnistuse alusel seista tahawad.

§ 51. Kaebtused kõikide kirikuameti kandjate pääle käiwad konsistoriumi alla, kes kirikupäewa poolt wäljaantud seadustega kokkukõlas karistust määrab kuni ametist tagandamiseni. Kaebtusealused wõiwad kirikupäewale edasikaewata, kelle otsus lõpulik on.

§ 52. Usuteaduse professoritel ja dotsentidel on õigus sinodite koosolekuteest osa wõtta ia seal ühes hääletada. Iseäranis jääb nende ülesandeks õpetajate konferentside teadusliku kõrguse eest hoolekandmine.

universitatis
Dorpatensis